

Läsanvisningar

Personlig läsanvisning till bifogade publikationsförteckning

Av Tomas Ohlin

Många av aktiviteter och publikationer i denna förteckning har rört framtida utveckling inom informationsbehandlingsområdet. Det är i det publicerade materialet, samt i vissa minnesanteckningar, ofta fråga om kvalitativa prognoser och analyser som senare, ofta betydligt senare, visat sig relevanta. Sådana tidiga insatser har då inte sällan mötts av oförståelse vid tiden för den ursprungliga publiceringen. Av samma skäl har de tankar som varit mest originella ofta enbart uttryckts kortfattat – det har inte funnits intresse för mer tydliga och omfattande analys.

Ett antal av referenserna ger politiskt liberala synpunkter på informationssamhällets utveckling. Det kan vara intressant att läsa dessa texter ur en allmän synvinkel, och notera de ämnen som tas upp. Delar av deras text innehåller stundom nya och vid tillkomsten oprövade aspekter. Avskaffande av såväl offentliga som privata monopol, t ex, berörs inom en mängd av dokumenten, bl a "Synpunkter på datapolitik" (1970), "En liberal datapolitik" (1978), "Dela upp televerket" (1979), "Från järnkraft till hjärnkraft" (1994), "The A-computer system conflict" (2006) m fl.

Många av dessa publiceringar kan sägas befinna sig inom intresseområdet Informationsvetenskap/Informationssamhällsvetenskap (i ökande grad med beröring av området Statsvetenskap/Political Science).

Exempel på tidiga och möjligtvis originella insatser från författarens sida berör bl a referenserna:

"På väg mot ett datamaskinnät", (aug 1968).

Vid denna tid var många tankar om nät av samverkande datorer helt oprövade.

"När demokrati i dataåldern", (aug 1971).

Utvecklingen åt ökat inslag av medborgardeltagande demokrati har tagits upp i den publika diskussionen först under 1990-talet, i samband med ökad uppmärksamhet för online samhällsinformation i dialog med medborgarna. Denna text har, internationellt sett, ansetts befinna sig bland de första i världen (inom området Political Science) som analyserat deltagande demokrati i informationssamhället. Artikeln finns översatt till engelska.

"Introduktion till operativsystem", del 1 (1970), del 2 (1971).

Dessa två böcker adresserar ett område som vid tidpunkten för publicerande väsentligen var obeträtt. Det fanns inga böcker om operativsystem ens internationellt vid denna tid. De är därför

pionjärskrifter (och i efterhand måste beklagas att de ej översattes till engelska). För referens: delförfattare prof Janis Bubenko, SU.

"Informationsmyntet", (juni 1974).

I denna text tas begreppen "informationsvärde" och "informationsenhet" upp i ett sammanhang som ännu (1997) inte nått förståelse. Det är möjligt att denna infallsvinkel småningom kan komma att visa sig ha betydande analytiskt och metodologiskt intresse. Tankarna följs upp i ref.

"Informations värde", okt 1984.

"Datateknik och arbetstagareffekter", (aug 1974).

Denna PM är en av de första i landet som tar upp utvecklingen in i informationssamhället, sedd ur den anställdes synvinkel. Begreppet arbetsmiljö berörs i vid mening, t ex omfattande möjlighet till medinflytande och vidgat demokratiskt deltagande. Texten berör ett antal vid författandet nya tankar om informationssamhällets form och innehåll.

"Telekommunikation och regional utveckling i Sverige" (jan 1976), med fortsättning "A progress report", (april 1977). Projekt TERESE.

Detta projekt adresserar ett område som först in på 1980-talet har blivit uppmärksammat. Det bedömdes av en av världens ledande forskare och analytiker av informationssamhället (prof Y. Masuda) som så väsentligt att han medtog en tydlig beskrivning av detta och ett annat (kanadensiskt) projekt i sin numera klassiska bok "The Information Society". Han framförde också denna uppfattning vid ett flertal offentliga sammanhang, bl a i Sverige. För projektet var författaren samt prof Bertil Thorngren ansvariga.

"Datastyrt meddelandesystem", (maj 1976).

Ett av vårt lands första publika e-postsystem beskrivs. Denna korta text ger en kommentar till meddelandesystem och konferenssystem vid en tidpunkt då sådana system ännu var okända för de flesta i Norden. Den aktuella texten anknyter till det system PLANET som efter kvalitativt förarbete av bl a författaren kom till användning inom projekt TERESE.

"Gruppsystemering", (jan 1977).

Denna text ger en kommentar till ett metodhjälpmedel som först betydligt senare mött förståelse, t ex inom området "Teknik för samverkan", (Computer Supported Cooperative Work, CSCW).

"Ett grupp-konstverk", (jan 1977).

Detta papper visar fram idén till ny form för samverkan i innovativ och konstnärlig form. Det är i sin oansenlighet - med stor sannolikhet - ett av Europas första gruppkonstverk som använt sig av öppen telenätburen kommunikation vid skapandet.

”Konsumentdatasystem”, (dec 1977).

Användning av distribuerad datakraft för konsumentinformation i samband med marknadsföring var vid denna tid oprövat som redskap för konsumenter.

”Se upp med televerket. Kontorstelemonopol hotar”, (april 1978), samt ”Dela upp televerket!” (nov 1979).

Här analyseras tidigt begreppet ”telekommunikation” som resurs, samt vilka tjänster som kan komma att anknytas därtill. Det hävdas i texten att denna resurs bäst lämpar sig för att hanteras på en öppen marknad, utan annat än översiktlig reglering. Detta utgår från en förståelse för den nära samverkan mellan informationsbearbetning å den ena sidan och informationsdistribution å den andra (dualismen dem emellan). Denna uppfattning möttes av begränsad förståelse från många håll ända fram till mitten av 1980-talet. Telemonopolen är på 2000-talet avskaffade i nästan alla länder.

”The power of local information” (sept 1978).

I denna text presenteras argument för värdet av lokal information ur flera nya perspektiv. Det kan noteras att detta publicerades långt före det att personatorer hade nått marknaden och blivit en konceptuell och praktisk verklighet.

”Interaktivitet i nya massmedier – för vem och till vad?”, (juli 1980).

Här inleds en diskussion av själva begreppet ”medborgarnära interaktivitet”, ovanligt vid denna tidpunkt. Begreppet har senare blivit centralt i massmedieutvecklingen.

”Formal representations for EMS – job control language”, (dec 1980).

En grammatikalisk och metodologisk kommentar kring utvecklingen av styrspråk för meddelandesystem, av vetenskapligt intresse.

”Institut SONATA” (juni 1984).

Utkast till utformning av en praktisk miljö för att pröva nya hjälpmedel för kvalificerad informationsbehandling, bl a riktad till hushåll. I bilagan ”Den nya butiken” presenteras en modell för en då ny typ av butik där olika interaktiva data- och informationsredskap avses bli prövade. Denna modellbutik utgör ett mellanting mellan ”fjärrköp” och de hemköp som prövats fr o m 1990 (bl a med system Minitel), och därefter via Internet.

”Den elektroniska marknaden”, (jan 1986).

En översiktlig kommentar till förutsättningar och möjligheter för marknadsföring och distribution i informationssamhället, med ett antal vid tillkomsten nya betoningar.

"Gratis telekommunikation?" (juni 1987).

Denna text följer upp flera nyss givna kommentarer om det övergripande utbudet av telekommunikation. Efter ref. "Industriell telekommunikation i bredbandssystem" (jan 1984), där en genomgång gjordes av tillämpningar för bredbandsteknik. Detta påverkar tydligt kommande systemstrukturer för informationsutbyte inom företag och organisationer.

"Value addition in videotex networks", (okt 1990).

Här ges en diskussion av värdeaddition i teletjänster, samt diskuteras hur användarens värdesättning av kunskapsökningar kan ges en formell skepnad. Mätningar av TeleGuide 88 sammanställs. Utgångspunkter för ny teori för informationsinnehåll presenteras här.

"Förändrad kontakt mellan medborgare och myndighet", PM för Förvaltningspolitiska Kommissionen, 1997-01-31.

Sedan sekelskiftet har många publikationer behandlat liknande nya former för samverkan mellan medborgare och samhälle, där system av nyhetsintresse analyserats.

"Samhällsdialogen. Forskning om kontakter mellan medborgare och samhälle."

Nya former av demokratiskt deltagande. Under hösten 1996 – våren 1997 definierade författaren ett programförslag för ny forskning om samhällskontakt och demokrati i kommunikationssamhället.

"Internetval".

Omröstningar via Internet var vid denna tid ännu ovanliga. Detta berör även texten "The Kista trial", 2009.

"The Impossible Dream: Measuring the Power of Internet Deliberations in Setting Public Agendas and Influencing Public Planning and Policies", samt "Caution: Deep Philosophy, Steep History and Imminent Threat of Direct Deliberative eDemocracy Ahead".

Dessa två artiklar är exempel på i början av det nya seklet i ökande grad aktuell analys av begreppen eDemokrati och medborgerlig participation.

"Makroinformation", inom forskningsskriften "Ekonomiska informationssystem", juni 2009.

Analys av begrepp och villkor kring gränsupplösning för system. Upplösning av gränser har blivit allt viktigare kännetecken för allt större och allt fler system i det moderna samhället. Begreppet prosument, som berörs i texten, har blivit alltmer relevant, i och med ett ökande konsumentinflytande. Dessa gränsdragningsfrågor berörs även inom dokumenten "Border effects in videotex networks", och "Borders between form and content" (2000).